

Notat om revision af Forståelsespapirer vedrørende tilrettelæggelse af lærernes arbejdstid

Slagelse Kommune og Danmarks Lærerforening, kreds 54 (Lærerkredsen), har siden ultimo januar 2019 drøftet forslag til indhold af arbejdstidsaftale/revision af gældende Forståelsespapir om udmøntning af Lov 409 og OK 2015 – tilrettelæggelse af arbejdstid for lærere og børnehaveklasseledere m.fl.

Primo marts 2019 er der opnået enighed om indholdet af et revideret Forståelsespapir om tilrettelæggelse af lærere og børnehaveklasselederes arbejdstid, der træder i kraft 1. august 2019.

1. Baggrund

1. juni 2018 aftalte parterne i Tillæg til forståelsespapiret for skoleåret 2018/2019, at nærværende drøftelser skulle finde sted på grundlag af

- * en systematisk evaluering af eksisterende Forståelsespapir med tillæg
- * en analyse af undervisningstimetallene på skolerne, så der kunne etableres et datagrundlag, som parterne er enige om
- * gode eksempler på opgaveoversigter samt praksis for udarbejdelse af opgaveoversigter indsamlet i samarbejde mellem Slagelse Kommune og Lærerkredsen.

I efteråret 2018 har der været foretaget dataindsamling som aftalt. Disse data omfatter:

- En opgørelse over lærernes undervisningstimal
- En oversigt over andelen af ikke-uddannede lærere på skolerne
- Lærernes ramme for tilstedeværelse på de enkelte skoler
- Lokale evalueringer af arbejdet med og kendskabet til forståelsespapiret
- En række dialogmøder med skoleledere og TR'ere omkring opgaveoversigter og arbejdet med skoleårets planlægning.

I forbindelse med Budgetaftale 2019/22 besluttede Byrådet følgende:

”Det igangsatte arbejde med et nyt forståelsespapir eller en egentlig arbejdstidsaftale mellem kommunen og lærerne følges tæt. Ønskerne til en sådan aftale fra politisk side er både respekt for lokale løsninger og metodefrihed samt en effektiv udnyttelse af lærerressourcerne inden for de eksisterende rammer og en mulighed for mere fleksibel tilrettelæggelse af arbejdstiden for den enkelte lærer med udgangspunkt i den enkelte lærers ønsker”.

Det indsamlede lokale datamateriale er suppleret med arbejdstidsaftaler m.v. fra andre kommuner. Disse materialer har været til rådighed som baggrundsmateriale forud og under forhandlingsforløbet.

Forud for forhandlingerne fremlagde henholdsvis Slagelse Kommune og Lærerkredsen deres forhandlingsoplæg/temaer til forhandlinger.

2. Lærerkredsens og Slagelse Kommunes fremsatte forslag m.v.

2.1. Slagelse Kommunes oplæg til drøftelse

Slagelse Kommune ønskede at følge tidligere aftale om at indgå en lokal arbejdstidsaftale for lærere og børnehaveklasselærere (nedenfor omtalt som lærere) på skolerne i Slagelse Kommune for skoleåret 2019/2020. Aftalen kunne understøttes af et revideret forståelsespapir, der udfolder intentioner og baggrund for aftalegrundlaget.

Det var kommunens vurdering, at det foreliggende datamateriale har vist, at det eksisterende forståelsespapir er godt grundlag for den løbende planlægning på skolerne. Derfor var det ønskeligt, at en aftale tog udgangspunkt i gældende forståelsespapir.

Det var kommunens ønske, at en aftale skulle bygge på en værdibaseret tilgang med størst muligt decentralt råderum, hvor den lokale ledelse og det lokale MED-udvalg har størst mulig frihed til at udmønte aftalen i henhold til de lokale forhold.

Slagelse Kommune havde også et ønske om, at en aftale ikke skulle være tung at administrere, men sikre, at ledelserne kan bruge tiden på dialog med medarbejderne.

I forhold til konkrete elementer i en kommende aftale var der fra kommunens side ønske om en drøftelse af ensartet placering af ferieuger, bl.a. af hensyn til fælles afslutning og start på skoleåret.

2.2. Lærerkredsens temaer til forhandlingen

Lærerkredsen fremhævede følgende som formålet med en lokalaftale:

En arbejdstidsaftale vil være med til at skabe mere klare rammer for lærernes arbejde samt gennemskelighed og medejerskab til den fortsatte implementering af folkeskolereformen.

Hensigten er at skabe transparens og klare rammer for udmøntning af arbejdstidsreglerne.

Det er hensigten, at der skabes gennemsigtighed omkring udmøntning af arbejdstidsreglerne og folkeskolereformen, samt at der vises fælles kurs for Slagelse Kommunes skolevæsen.

Formålet er at skabe størst mulig kvalitet i undervisningen, understøtte et godt arbejdsmiljø og styrke den sociale kapital på skolerne.

Lærerkredsen ønskede følgende hovedtemaer til drøftelse:

Maksimalt undervisningstimal.

Tydelige opgaveoversigter – tid på opgaverne.
Odenses model – Næstved.

Sikring af den individuelle og fælles forberedelsestid.
Sætte timer/tid til individuel og fælles forberedelse.

Fleksibel og professionel tilrettelæggelse af lærernes arbejdstid.
Begrænsning af fixtiden.

Nyuddannedes vilkår.
Reduktion i undervisningstiden. Tutorordning. "Kursusforløb".

Prøveafvikling.
Bundne prøver og udtræksprøver.

Sikring af tid til AMR.
Fast mødedag.

Sikring af tid til TR.
Fast mødedag +.

Indregning af lejrskole i opgaveoversigten.
14 timer - alt undervisning.

Deltidsansattes vilkår.
Præcisering af en reduktion med fuldt gennemslag.

Pulje til pludseligt opståede opgaver.
Lederstyret pulje.

Under forhandlingerne er tilføjet yderligere et punkt fra Lærerkredsen – *Efter-/videreuddannelse.*

3. Forhandlingerne og aftaleresultatet

Ad. Arbejdstidsaftale eller Forståelsespapir

Slagelse Kommune har været indstillet på at afløse Forståelsespapiret med en egentlig arbejdstidsaftale. Dette har Lærerkredsen ikke ønsket, med henvisning til at de ændringer, der er aftalt, ikke giver tilstrækkelige forbedringer for lærerne. Lærerkredsen har henvist til indholdet af arbejdstidsaftaler i andre kommuner.

Set fra kommunens perspektiv indeholder Forståelsespapiret en række aftaleelementer, hvor kommunen og lærerkredsen forpligter hinanden. I forlængelse heraf er der også indsat genforhandlings- og opsigelsesbestemmelser, som svarer til bestemmelser i en egentlig aftale.

For Slagelse Kommune er Forståelsespapiret det aftalegrundlag, der lægger rammen for tilrettelæggelse af lærernes arbejdstid.

Ad. Formålet med en lokalaftale/bærende principper for samarbejdet.

Forståelsespapiret baserer sig på respekt for lokale løsninger, forpligtende samarbejde og metodefrihed.

Forståelsespapirets formålsbestemmelser er opretholdt med enkelte tilføjelser, herunder at Forståelsespapiret skal være med til at skabe:

- Klare rammer for lærernes arbejde og gennemskelighed og medejerskab omkring den fortsatte implementering af folkeskolereformen
- Transparens og klare rammer for udmøntning af arbejdstidsreglerne
- En fælles kurs for Slagelse Kommunes skolevæsen
- Et godt arbejdsmiljø og styrkelse af den sociale kapital.

I forståelsespapiret opretholdes det, at arbejdstilrettelæggelsen skal foregå på den enkelte skole med LokalMed og den enkelte medarbejder som omdrejningspunktet for dialogen med den enkelte leder. Overenskomstens bestemmelse om den lokale TR's rolle i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden er indskrevet. Det er således på den enkelte skole, at det årlige arbejdstimetal for lærerne fastlægges. LokalMed spiller en central rolle i forbindelse med udarbejdelse af opgaveoversigter, undervisningens tilrettelæggelse m.v.

Ad. Maksimalt undervisningstimetal

Lærerkredsen har ønsket et maksimalt undervisningstimetal. Det gennemsnitlige timetal i 2018/19 var 742 timer, men der var meget store udsving skolerne i mellem. Dette skyldes primært skolernes forskellige rammevilkår. Ønsket er ikke imødekommet i det reviderede forståelsespapir, primært af økonomiske grunde.

Ved at opretholde de nuværende formuleringer om undervisningstimetallet foregår arbejdstidstilrettelæggelsen på den enkelte skole med LokalMed og den enkelte medarbejder som omdrejningspunkt for dialogen med ledelsen. Det er i LokalMed, at det gennemsnitlige undervisningstimetal på den enkelte skole drøftes.

Det opgjorte gennemsnitlige undervisningstimetal i 2018/19 på 742 timer ligger pænt i forhold til sammenlignelige kommuner. Tallene varierer på skolerne som følge af meget forskellige grundvilkår. Skolerne har behov for at kunne anvende timetallet som et parameter i økonomien.

Da aftalen skal tilgodese skoler med meget forskellige rammevilkår, er der behov for, at det lokale MED-udvalg har reel indflydelse på, hvordan arbejdsopgaverne fordeles på den enkelte skole.

Dette tilrettelægges i sammenhæng med overenskomstens bestemmelse om, at TR og leder drøfter, hvordan planlægning af skoleåret foregår på skolen, herunder hvordan skolen kan strukturere dialogen om opgaveoversigten.

Ad. Tydelige opgaveoversigter – tid på opgaverne:

Lærerkredsen har ønsket tid på opgaver i opgaveoversigterne i blokkene vedrørende undervisning, forberedelse, øvrige opgaver og andre aktiviteter. Dette ønske er ikke med i det reviderede Forståelsespapir.

Det er i Forståelsespapiret præciseret, at der skal skabes klare forventningsafstemninger mellem de enkelte lærere og ledelsen omkring den individuelle opgaveoversigt, og at der skal foreligge generelle opgavebeskrivelser for andre opgaver. Der skal foreligge skriftlige principper og lokale retningslinjer for arbejdstidstilrettelæggelsen på hver enkelt skole, aftalt i LokalMed.

Med afsæt i de overordnede principper og lokalt aftalte retningslinjer for arbejdstilrettelæggelsen skal leder og medarbejder drøfte, hvordan opgavebeskrivelsen og den samlede tid matcher. Dette skal og bliver løbende taget op, hvis den enkelte lærer ønsker dette.

Ad. Sikring af den individuelle og fælles forberedelsestid.

Ifølge lærerkredsen oplever lærerne, at de har for lidt tid til individuel forberedelse og efterbehandling. De oplever ikke, at der er tilstrækkeligt hegn om den forberedelse, de har. Der kommer nye opgaver til, og de oplever, at forberedelsestiden bliver residualen.

Slagelse Kommune anerkender lærernes oplevelse af at være presset på forberedelsestiden, særligt den individuelle.

Der er enighed om, at alle skoler skal have fokus på udvikling af arbejdskulturer, med bl.a. skærpet fokus på kerneopgaven, så den enkelte lærer får mere tid til forberedelse. Parterne opfordrer til drøftelse i LokalMed, samt at ledere, TR og AMR medvirker til at fastholde fokus på denne mulighed.

Gode erfaringer med optimering af tidsanvendelse skal deles på tværs af skolerne til gensidig inspiration.

Der indsættes ikke fast forberedelsesfaktor, pulje til individuel forberedelse, et nærmere antal timer til individuel forberedelse eller synliggørelse af tiden til individuel forberedelse i skemaet i Forståelsespapiret.

Da aftalen skal tilgodese skoler med meget forskellige rammevilkår, er der behov for, at det lokale MED-udvalg har reel indflydelse på, hvordan tilrettelæggelsen af lærernes individuelle og fælles forberedelsestid planlægges. Dette tilrettelægges i sammenhæng med overenskomstens bestemmelse om, at TR og leder drøfter, hvordan planlægning af skoleåret foregår på skolen, herunder hvordan skolen kan strukturere dialogen om opgaveoversigten.

Ad. Fleksibel og professionel tilrettelæggelse af lærernes arbejdstid.

Det et eksisterende bilag "Forslag til flekstidsaftale" gennemgås, i forhold til hvilke signaler teksten sender, sammenholdt med at det er et fælles indtryk praksis omkring flextid fungerer.

Det er indskrevet i Forståelsespapiret, at de tre til fem dage er af 8 timer dagligt, mod tidligere 5 timer. Sammen med de ugentlige timer til lærerens disposition giver det en samlet individuel fleksibilitet på mellem 184 og 240 timer årligt, som den enkelte medarbejder disponerer over til forberedelse og efterbehandling af undervisningen.

Ad. Nyuddannedes vilkår.

Det er indarbejdet i Forståelsespapiret, at nyuddannede lærere de første to år efter endt uddannelse tildeles to lektioner mindre end øvrige læreres planlægningstal på den enkelte skole.

I øvrigt henledes skolernes opmærksomhed på bilag 3 til Forståelsespapiret.

Ad. Efter- og videreuddannelse.

Forståelsespapiret ændres ikke på dette punkt, men der er enighed mellem Slagelse Kommune og Lærerkredsen om at tydeliggøre betydningen af Forståelsespapirets bestemmelse om tid til efter-/videreuddannelse og tillæggets supplerende formuleringer, samt at dette sker lokalt.

Ad. Prøveafvikling.

Det indskrives i Forståelsespapiret, at prøveafvikling, der kan forudses ved udarbejdelse af opgaveoversigten, skal medtages i denne, mens der for udtræksfag og censorvirksomhed lokalt aftales, hvordan den enkelte lærer frigøres for andre opgaver i nødvendigt omfang.

Ad. Sikring af tid til AMR.

På nuværende tidspunkt er AMR kun sikret den fornødne og tilstrækkelige tid til funktionen, uden at der er redegjort nærmere for dette.

Slagelse Kommune ønsker at leve op til forpligtelsen til at give AMR den fornødne og tilstrækkelige tid til at varetage funktionen.

Der har i forhandlingerne været drøftelser om muligheden for at friholde AMR for undervisning én dag ugentligt. At friholde AMR og TR for undervisning samtidig vil medvirke til at understøtte TRIO-samarbejdet, uden at det går ud over tid til kerneopgaven – undervisningen.

Der var ikke enighed om den tidsmæssige placering af undervisningsfrihed, og der er derfor ikke sket en ændring af Forståelsespapiret på dette punkt.

Ad. Sikring af tid til TR.

TR har ifølge gældende Forståelsespapir undervisningsfri onsdag i tidsrummet 8–11. Det har på de fleste skoler udmøntet sig i, at TR er reduceret i deres undervisningsforpligtelse med tre lektioner om ugen – på enkelte skoler fire lektioner. Lærerkredsen har ønsket en tilsvarende ordning for AMR.

Slagelse Kommune er positiv indstillet overfor at friholde TR for undervisning én dag ugentligt samtidig med AMR. Slagelse Kommune ønsker at placere friholdelsen på tidspunkter, hvor øvrige lærere har mindst mulig undervisning, samt at tidspunktet ikke rækker ind over en totimers undervisningsblok.

Der var ikke enighed om den tidsmæssige placering af undervisningsfrihed, og der er derfor ikke sket en ændring af Forståelsespapiret på dette punkt.

Ad. Indregning af lejrskole i opgaveoversigten.

Indregningen af lejrskole i opgaveoversigten har i indeværende skoleår givet anledning til en række drøftelser mellem skoleledelser og Lærerkredsen.

Der var enighed om, at temaet udgik af drøftelserne, og der administreres på skolerne i overensstemmelse med gældende overenskomst, vejledninger m.v.

Ad. Deltidsansattes vilkår.

Slagelse Kommune og Lærerkredsen er enige om intentionen med, at den enkelte lærer skal sikres reel reduktion i arbejdsopgaver ved deltidsansættelse, seniorordninger, tillidshverv og tilsvarende, med udgangspunkt i deres opgaveportefølje. Samtidig skal der kunne tages hensyn til særlige ønsker fra den enkelte lærer. Dette indskærpes overfor skolerne.

Det giver ikke anledning til ændring i Forståelsespapiret.

Ad. Ensartet placering af ferieuger

Af hensyn til fælles afslutning og start på skoleåret ønskede Slagelse Kommune, at der for alle lærere placeres tre ugers ferie i skolesommerferien. Af hensyn til planlægning og forudsigelighed for den enkelte lærer ønskes tillige fastlæggelse af ferieafvikling i uge 7 og uge 42.

Der var enighed om at lade temaet udgå af drøftelserne, og der indgås ikke i sammenhæng med Forståelsespapiret aftale om ferieplacering.

Ad. Opfølgning og opsigelse af Forståelsespapirets aftale dele

Der er nedsat en følgegruppe bestående af Lærerkredsen, skoleledere og Center for Børn og Unge, der løbende skal drøfte udmøntningen af Forståelsespapiret. Det er en fortsættelse af tidligere praksis.

Såvel Slagelse Lærerkreds som Slagelse Kommune kan opsige de aftaler, der er indeholdt i Forståelsespapiret, senest 1. december forud for et kommende skoleår.

Forståelsespapiret og de indeholdte aftaler genforhandles, uanset ovenstående, når resultatet af LC's og KL's kommissoriearbejde vedrørende lærernes arbejdstid er afsluttet senest forud for overenskomstforhandlingerne i 2021.